

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
סיפורי ר' נחמן מברסלב (כמבוא להגותו)
ד"ר רפאל שוח"ט | עולמות – בית הספר ללימודי יהדות ותרבות ישראלית
R. Nahman's Stories as a Prologue to his Thought | 0350495

שעור	סוג הקורס:
1 ש"ש (2 ש"ס)	היקף נ"ז:
תשפ"ו	שנת לימודים:
קיץ	סמסטר:
	יום ושעה
13.00	שעת קבלה:
Shubr@zahav.net.il	מייל מרצה:
_____	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס רציונל, נושאים: הסוגיות שבהם נדון הם: ראשית החסידות והסיבות ההיסטוריות ללידתה. ראשית הסיפור החסידי והשינויים שחלו בו, הסיפור החסידי וההגות החסידית, מקורות ההגות החסידית בכתבי קבלת צפת, מטרת הסיפורים של רבי נחמן, חיי רבי נחמן וקשיי חייו המשתקפים מתוך הסיפורים, דרך פענוח הסיפורים.

מטרות/תוצרי הלמידה

להקנות לתלמידים מושגים בסיפורת החסידית בכלל ובסיפורי ר' נחמן בפרט, ובהגות חסידית העומדת כרקע לסיפורים הללו. כיום סיפורי רבי נחמן הפכו ללהיט בקרב חוגים ניאוו- חסידיים. ברצוני להדגים לתלמידים את הקשר בין הסיפורים ובין ההגות החסידית העומדת כרקע אליהם. תוצרי למידה:

התלמיד/ה יעברו על המקראה מצויה במודל, וגם כל חומר אחר שהעולה למודל עבור הקורס. התלמיד/ה יבחן על יכולת אבחון הסיפורים שהסברנו ויזהה את המרכיבים והאלמנטים עליהם עמדנו בשעורים.

ידע

התלמיד/ה ילמד/תלמד לזהות סיפור חסידי ומגמתו הכללי. התלמיד/ה ילמד/תלמד לזהות את המגמות של סיפורי ר' נחמן התלמיד/ה ילמד/תלמד על ראשית החסידות וסיבת התהוותה התלמיד/ה יבחין/תבחין בין תנועת החסידות להגות החסידית

מיומנויות

1. הלומדים ינתחו את הסיפורים בכוחות עצמם.
2. הלומדים יעריכו את משמעות הסיפורים ומוסר ההשכל הנובע מהם.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת (להרחבה)
1	חסידות מהי? חיי הבעש"ט והרקע ההסטורי סביב לידת החסידות חיי ר' נחמן מברסלב	למידה בקבוצות/ מרצה אורח.ת	רוסמן, הבעש"ט, אליאור, חסידות אידל, 'החסידות', השל 'המעגל',	
2	סיבות להתהוות התנועה החסידית		רחל אליאור	
3	הסיפור החסידי, לידתו ושינויים שחלו בו, דוגמאות		ז' גריס, צ' מרק, י' דן, אלשטיין	

4	מטרות הסיפור החסידי: מוסר השכל מול סיפורי מופתים, דוגמאות של סיפורים חסידיים (י.ל. פרץ חסידות, אלי ויזל, נשמות בוערות, ר' שלמה קרליבך)	סרטון על ספורו של י"ל פרץ "אם לא למעלה מזה)	י' וייס, צ' מרק מ' פייקאז'
5	חשיבות סיפורי המעשיות על פי ספר ליקוטי מוהר"ן מעשה במלך שגזר שמד -	סרטון סיפור חסידי מפי ר' שלמה קרליבך.	ציטוטים מליקוטי מוהר"ן ס"ד ועוד ומכתבי ר' נתן מברסלב
6	סיבת המעבר לסיפורים: סיפורי מעשיות כמאפיין הגישה ההגותית של ר' נחמן לקט של סיפורי קצרים: הנסיך שחשב עצמו תרנגול הודו, החיטה המביאה לשגעון, האוצר תחת הגשר.	סרטון של יהודה ברקן, האוצר מחת לגשר.	מיכל אורון, י' דן, צ' מרק, י' סטולוב
7	מטרות הסיפורים של ר' נחמן, הויכוח בין החוקרים (וייס, גרין, שלום, מרק, דן ופייקאז').	סרטון יהודה ברקן על הנסיך שחשב שהיה תרנגול הודו	
8	ארבע מטרות לסיפורי רבי נחמן". הראשון: מטרת תנועת החסידות: סיפור הנסיך שחשב שהוא תרנגול הודו, סיפור החיטה שמביאה לשגעון. מעשה בבטחון (המתקן)	סיפור יהודה ברקן על "מעשה בבטחון". (ניתוח הסרט)	שוח"ט, סיפורי ר' נחמן, מאמר שלא נדפס
9	מעשה בבן חכם ותם (רציונליזם מול אמונה פשוטה).	סרטון של יהודה ברקן על בן חכם ותם (ניתוח הסרט)	
10	השלישי: רעיונות החסידות ותורת הנפש – סיפור מעשה במלך ענו		צבי מרק 'כל סיפורי, שוח"ט
11	הרביעי: רעיונות מתורת הקבלה של האר"י על גלות וגאולה, מעשה בבת מלך שאבדה		צבי מרק 'כל סיפורי, מריאן שליכר, מ' פייקאז', פירוש ר' נתן
12	מקורות תלמודיים וקבליים, והשפעות חיצוניות (השוואה לסיפורי האחים גרים)		
13-14	מה בין תנועת החסידות לתורת החסידות?		ארתור גרין, האדון המיוסר, שוח"ט – הפולמוס עם החסידות

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

רכיבי ציון: מטלה 10 אחוזים, מבחן סופי 90 אחוז.

דרישות קדם – אין.

ביבליוגרפיה:

חומר חובה לקריאה – רשימת הספרות שעל הסטודנט ללמוד/להכיר.

חובה (רק אם יעלה למודל)

מקראה וגם:

גריס, זאב, "סיפורי תפילה חסידיים כמקור לתפיסת עולם ואדם של החסידות", בתוך שפע טל: עיונים המחשבת ישראל ובתרבות יהודית, מוגשים לברכה זק, באר שבע, תשס"ד, עמ' 219 – 235.

דן, יוסף, "לבירור דרכי המחקר בסיפורי חסידים", דברי הקונגרס העולמי הרביעי למדעי היהדות, תשכ"ט, כרך ב, עמ' 53 – 57.

מרק, צבי, כל סיפורי רבי נחמן מברסלב, עורך דב אלבוים, תל אביב 2015. (העמודים יצוינו)

פייקאז', מנדל, חסידות ברסלב, ירושלים 1995 (העמודים יצוינו)

חומר לקריאה מומלצת – קריאת העשרה.

רשות

קבלה צפת מהי, ראשיתה מקורותיה וזרמיה

דן, יוסף 'Jewish Mysticism', נורת' וייל, ניו גרזי 1998

דן, יוסף, תולדות תורת הסוד העברית, ירושלים 2008 – 2015

שלום, גרשום Major Trends in Jewish Mysticism, ירושלים 1941

שלום, גרשום, פרקי יסוד בהבנת הקבלה וסמליה ירושלים תשל"ו, הפרק על "שיעור קומה".

אידל, משה, "על תולדות מושג הצמצום בקבלה ובמחקר", בתוך אליאור וליבס עורכים: קבלת האר"י, ירושלים תשנ"ב עמ' 59 – 112.

מקורות על עולם החסידות

אידל, משה, החסידות: בין אקסטזה למאגיה, ת"א תשס"א

אידל, משה, קבלה: היבטים חדשים, ת"א 1993

אטקס, עמנואל, "הבעש"ט ההיסטורי: בין רקונסטרוקציה לדקונסטרוקציה", תרביץ ס"ו, ג (תשנ"ז), עמ' 425-442.

אטקס, עמנואל, תנועת החסידות בראשיתה, ת"א 1998.
אליאור, רחל, ישראל בעל שם ובני דורו: מקובלים, שבתאים, חסידים ומתנגדים, ירושלים תשע"ד.

אליאור, רחל, "עיונים במחשבת חב"ד", דעת 16 (תשמ"ו), עמ' 133 – 177.
באומגרטן, אליעזר, סמכותו של האר"י אצל הגר"א ותלמידיו, דעת 71, (תשע"א) 53 – 74.

גארב, יוני, מקובל בלב הסערה: ר' משה חיים לוצאטו, ת"א תשע"ד
דן, יוסף, "כפל הפנים של המשיחיות החסידות, במעגלי חסידים, אטקס, אסף, ברטל וריינר עורכים, ירושלים תש"ס, עמ' 299 – 316.
דובנוב, שמעון, מבוא לתולדות החסידות, ברלין, תר"ע.
הורודוצקי, שמואל אבא, החסידות והחסידים, ברלין תרפ"ב.
וילנסקי, מרדכי, חסידים ומתנגדים, ירושלים תש"ל
חלמיש, משה, "טיפולוגיה של ספרי קבלה בהשקפתו של ר' צדוק הכהן מלובלין", מחקרי חסידות, אטקס אסף ודן עורכים, ירושלים תשנ"ט.
חלמיש, משה, משנתו העיונית של ר' שניאור זלמן מליאדי: ויחסה לתורת הקבלה ולראשית החסידות, עבודה לשם קבלת תואר דוקטור, ירושלים תשל"ו
חלמיש, משה, נתיב לתניא: ביאורים והערות לספר הבינונים, ת"א תשמ"ח.
לאם, נחום, תורה לשמה, ירושלים תשל"ב
פייקאז', מנדל, בימי צמיחת החסידות: מגמות רעיונות בספרי דרוש ומוסר, ירושלים תשל"ח

פייקאז', מנדל, חסידות פולין: בין שתי מלחמות ובגזרות ת"ש-תש"ה, ירושלים תש"ן.
פייקאז', מנדל, "מניעי המחלוקות הראשונות על החסידות", המעגלי החסידים, אטקס, אסף, ברטל וריינר עורכים, ירושלים תש"ס, עמ' 3 – 20
קויפמן, ציפי, "כי מלאכיו ... לשמרך בכל דרכיך": החוזה מלובלין על עבודה בגשמיות. קבלה 16 (תשס"ז) 259 – 298.

קויפמן, ציפי, "השכינה המתחפשת - פרק בתאולוגיה בעש"טנית". דעת 78 (תשע"ה), 151 – 170

רוס, תמר, "שני פירושים לתורת הצמצום – ר' חיים מוולוז'ין ור' שניאור זלמן מליאדי", מחקרי ירושלים המחשבת ישראל ב, (תשמ"ב)
רוסמן, משה, הבעש"ט מחדש החסידות, ירושלים תש"ס.
רוסמן, משה, "מז'בז' ורבי ישראל בעל שם טוב", ציון נ"ב, ב (תשמ"ז), עמ' 177 – 189.
רפאל, יצחק, על חסידות וחסידים, ירושלים תשנ"א
שוח"ט, רפאל, "פירוש הגר"א מווילנא לספר משנת חסידים, משל ונמשל בכתבי האר"י", כתב העת קבלה, כרך 2, עמ' 265-302.

שוח"ט, רפאל, "ר' חיים מוולוז'ין והפולמוס עם החסידות: מתוך נפש החיים ומתוך ספרות השאילתות", מורשת ישראל 18, 2 (2020) עמ' 269 – 298.
שלמון, יוסף, "על הפולמוס כנגד החסידות בהקדמת ר' ברוך משקלוב לספר אוקלדוס", מחקרי חסידות, אטקס, אסף ודן עורכים, ירושלים תשנ"ט, עמ' 57 – 64.

Joseph, Dan, The Teachings of Hassidism, NY 1973

Flatto, Sharon, Hasidim and 'Mitnaggedim': not a world apart", Journal of Jewish Thought and Philosophy, 12, 2 (2003) 99- 121

Heschel, Abraham Joshua, The Circle of the Baal Shem Tov, Chicago 1985.

Idel, Moshe, Perceptions of Kabbalah in the Second Half of the 18th Century" Journal of Jewish Thought and Philosophy Vol. 1 PP. 55-114

Lamm, Norman, The Religious Thought of Hasidism: Text and Commentary, NY 1999.

Magid, Shaul, Hasidism on the Margin, Madison 2003

Schochet, Elijah, The Hassidic Movement and the Gaon of Vilna, London

Scholem, Gershom, On The Kabbalah and Its Symbolism, NY 1969

Scholem, Gershom, Major Trends in Jewish Mysticism NY 1942

מחקרים על הסיפור החסידי

אלשטיין, יואב, האקסטזה והסיפור החסידי, רמת גן תשנ"ח

אלשטיין, יואב, מעשה חושב: עיונים בסיפור החסידי, ת"א תשמ"ד

אלשטיין, יואב, פעמי בת מלך: חקרי תוכן וצורה בסיפורו הראשון של ר' נחמן מברסלב, רמת גן תשמ"ד

גולדברג, רבקה, הסיפור החסידי שבפי צדיק : בין עיצוב ספרותי למסר אידיאלי- עיון המדגם מייצג של סיפורים בהדגש על סיפורי רבי ישראל מרוז'ין, חיבור לשם קבלת תואר דוקטור, האוני' העברית תשנ"ז

גריס, זאב, ספר סופר וסיפור בראשית החסידות, הקיבוץ המאוחד, ת"א, תשנ"ב
גריס, זאב, "האמנם מיטב הסיפור כזבו? מקום ספרות השבחים בתולדות החסידות",

דעת 44(תש"ס), עמ' 85 – 94,

דן, יוסף, הסיפור החסידי, ירושלים תשל"ה.

ורסס, שמואל, "החסידות באספקלריה בלטרסטיית – עיונים בגוג ומגוג של מרטין בובר, צדיקים ואנשי מעשה", אליאור, ברטל ושמרוק עורכים, ירושלים תשנ"ד, עמ' 317 – 356.

נגאל, גדליה, מחקרים בחסידות, ח"ב ירושלים תשנ"ט,

עגנון, שמואל יוסף, ספריהם של צדיקים- מאה ספורים ואחד, תשכ"א.

מחקרים על ר' נחמן מברסלב

אורון, מיכל, והיידנברג הניה, מעולמו המיסטי של ר' נחמן מברסלב, ת"א תשמ"ו.
בילו, יורם, "בין צדיק למשיח: קווי מתאר לניתוח השוואתי של חסידות חב"ד ושל חסידות
ברסלב", עיונים בתקומת ישראל 23 (תשע"ד) 350-377.

אלבו, אשר, ייאשו של רבי נחמן מברסלב, ת"א 2017.
אלשטיין, י' "תורת הסיפור של רבי נחמן מברסלב", בקורת ופרשנות, 15 (תש"מ), עמ' 53.
דן, יוסף, "מבוא לספרי המעשיות של ר' נחמן מברסלב", שדמות לח (תש"ל), עמ' 53 –
56.

הוס, בועז, "הקדמתו של מרטין בובר לסיפורי רבי נחמן מברסלב והנא ולוגיה של
המיסטיקה היהודית", על פי הבאר, מחקרים מוגשים ליעקב בלידשטיין, בעריכת ארליך,
קרייסל ולסקר, באר שבע תשס"ח, עמ' 97 – 121.
ליבס, יהודה, "התיקון הכללי של ר' נחמן מברסלב ויחסו לשבתאות", ציון תש"מ, עמ' 201 –
245.

מרגולין רון, האמונה והכפירה בתורתה של חסידות ברסלב עפ"י הספר ליקוטי הלכות לר'
נתן שטרנהרץ, עבודת מ.א., אונ' חיפה 1991.

מרק. צבי, מיסטיקה ושיגעון ביצירת ר' נחמן מברסלב, ת"א ופתח תקוה תשס"ד.
מרק, צבי, סיפורי ר' נחמן מברסלב- אקסיטנציאליזם חסידי, חיבור לשם קבלת תואר
מוסמך, אונ' בר-אילן תשנ"ג.

מרק, צבי, "מחזיון לתורה - על מקורותיו החזיוניים של הספר "ליקוטי מוהר"ן", חלמיש
למעייניו מים (תשע"ו) 383 – 402.

מרק צבי, על מצבי "קטנות" ו"גדלות" בהגותו של ר' נחמן מברסלב ועל שורשיהם בקבלת
האר"י, דעת 46 (תשס"א) 45 – 80.

מרק צבי, "למה רדף הרב משה צבי מסאווראן את ר' נתן מנמירוב וחסידיו ברסלב?", ציון
סט, ד (תשס"ד) 487-500.

מרק, צבי, "על הצחוק והמשחק בעבודת האל - בעקבות סיפור מסיפורי ר' נחמן
מברסלב", מדעי היהדות 41 (תשס"ב) 131-168.

מרק, צבי, "שתיקה וניגון נוכח החלל הפנוי בכתבי ר' נחמן מברסלב", קבלה 7 (תשס"ב)
175 – 197.

מרק, צבי, "על מצבי "קטנות" ו"גדלות" בהגותו של ר' נחמן מברסלב ועל שורשיהם
בקבלת האר"י", דעת 46 (תשס"א) 45-80.

סטולוב, יהודה, תבניות התפתחות בסיפורי ר' נחמן מברסלב – גישת הדינמיקה של
המורכבות, חיבור לשם קבלת תואר דוקטור, האונ' העברית תשס"ג
פישביין, מיכאל, "מחול לצדיקים: תורת הריקוד אצל רבי נחמן ברסלב", במעגלי חסידים,
עמ' 335 - 350

פייקאז, מנדל, מסיפורי חסידות ברסלב, דעת 8 (תשמ"ב) 95-108.
שבייד, אליעזר, "בין עגנון לבין הרבי מברסלב", בטרם, (תשי"ד) שנה יב, ב, קצא

Buber, Martin, The Tales of Rabbi Nachman, NY 1956,
Green, Arthur, Tormented Master: A life of Rabbi Nahman of Bratslav,
Alabama 1979
Schleicher, Marianne, A Theology of Redemption: An Analysis of the
Thirteen Tales in Rabbi Nachman of Brattslav's Sippurey Ma'asiyot, PHD
dissertation, University of Aarhus Denmark, 2002
Wiskind-Elper, Ora, Tradition and Fantasy in the Tales of Reb Nachman of
Bratslav, Albany 1998

הרחבה, הצעות ורעיונות:

תקציר הקורס

אם נשאל סטודנטים מה הם למדו או במה הם התחדשו בקורס הזה, מה היית רוצה שיאמרו?

מטרות ותוצרי הלמידה

מטרות הלמידה יבהירו מה מצופה מהסטודנטים לדעת, להבין ו/או להיות מסוגלים להדגים לאחר השלמת הקורס. כדאי לכתוב עד 5 מטרות לקורס תוך שימוש בפעלים יישומיים של ביצועי הלומדים. מומלץ להתמקד ב 3 סוגים של מטרות למידה: א. ידע ב. מיומנויות ג. תפיסות. כדאי לכוון, ככל שרלבנטי, לא רק לידע אלא גם למיומנויות ולתפיסות עולם או ערכים שהייתם רוצים שהלומדים שלכם יגבשו לעצמם בעקבות הקורס.

ניסוח מדויק של מטרות הקורס

1. מזכיר את הרעיון המרכזי של הקורס ומדייק את הסילבוס ורצף הלמידה
2. מנכיח פיתוח מיומנויות ותפיסות עולם בנוסף לידע
3. יוצר הבחנה בין תכנים ללמידה בכיתה ותכנים ללמידה עצמית או הרחבה
4. מחדד תהליכי הערכה

דוגמאות למטרות למידה שהוזכרו לעיל:

ידע

היכרות עם עובדות, תכנים, מושגים, סוגיות ורעיונות מרכזיים בתחום הדעת.
לדוגמה: הלומדים יתארו/ יפרטו/ יסבירו/ יגדירו...

מיומנויות

היכולת להגיע לתוצר או תוצאה בצורה יעילה בשימוש בידע שהתפתח.
לדוגמה: הלומדים ינתחו/ יזהו/ יבחרו בין אלטרנטיבות/ יתכננו/ יקבלו החלטה/ יעריכו/ יפענחו/ יבצעו...

תפיסות עולם וערכים

דעות, תובנות, מחשבות ואמונות שהלומדים יקבלו הזדמנות לגבש לעצמם במהלך הקורס.

למידה פעילה

הוראה המקדמת למידה פעילה הינה הוראה הכוללת לא רק הקניית ידע (בה הסטודנטים הינם שומעים פאסיביים) אלא כוללת דרכי הוראה/ למידה מגוונות בה הסטודנטים פעילים בשיעור. למידה פעילה מובילה לומדים לחשיבה, דיון, חקירה ויצירה. הם מתרגלים מיומנויות, פותרים בעיות, מתמודדים עם שאלות מורכבות, מקבלים החלטות, מציעים פתרונות ומסבירים רעיונות במילים שלהם באמצעות כתיבה ודיון. שילוב אסטרטגיות למידה אקטיביות בקורסים באוניברסיטה משפר באופן משמעותי את תהליך הלמידה של הסטודנטים, מגדיל את הסיכויים לזיכרון ויישום ומסייע בצמצום פערים בין לומדים. למידה פעילה ניתן לתכנן ברמת הקורס כולו (סביב בעיה גדולה, בניית פרויקט בקבוצות, ג'יגסאו [צוותי הרכבה] בו כל קבוצה לומדת חלק מהנושא ומציגה לכלל הכיתה ועוד), או ברמת שילוב פעילויות בשיעורים (סימולציות ומשחקי תפקידים, סיורים, סדנאות, מעבדות ועוד).

למידה פעילה מקדמת: (Freeman et al., 2014; Theobald et al., 2020)

- זכירה של התוכן הלימודי.
- חיזוק מיומנויות של עבודת צוות, פתרון בעיות.
- מגע אישי עם הסטודנטים.
- הזדמנויות טובות ללמידה ללומדים עם צרכים שונים.

רכיבי למידה פעילה לשילוב בקורס - דוגמאות:

- פרויקט משימות מתגלגל המבוצע בצמוד לכל נושא או שיעור, בקבוצות של 4-5. חלק ממפגשי הקורס הופכים למפגשי חניכה קבוצתיים וזמן לעבודת צוות או שכל שיעור מתחלק לרכיב למידה ורכיב עבודת צוות.
- למידה מבוססת בעיות. החקר ואיסוף תוכן לפתרון בעיה בקבוצות בחניכה של המרצה.
- כיתה הפוכה: מפגש עם תוכן התאורטי/העיוני לפני השיעור ולאחריו דיון/תרגול/עיבוד פעיל בכיתה.
- למידה מתוך playlist: במודל נטפליקס – מיקרו יחידות ללמידה עצמית.
- למידה מבוססת פרויקטים PBL (כלומר פתרון בעיות משותף או ביצוע של פרויקט מתגלגל).

פעילויות למידה פעילה לשילוב בשיעורים - דוגמאות:

- למידה בקבוצות.
- ג'יגסואו – הוראת עמיתים בקבוצות התמחות.
- סדנה אורח/ת מאוניברסיטה אחרת או מחברה עסקית או מעמותה (מהארץ או מחו"ל)
- למידה חוץ-כיתית: סיורים (מוזיאונים, חברות/עמותות רלוונטיות), הצגה בכנס וכו'
- שימוש בכלים דיגיטליים, הדמיית VR/AR, שימוש ברובוטים קליקים, פאדלט וכו'
- סימולציות ומשחקי תפקידים
- חקר במעבדות

הערכה מעצבת

הערכה מעצבת (Formative Assessment) ניתנת **במהלך** הקורס, בשונה מהערכה מסכמת (Summative Assessment) הניתנת לסטודנטים רק **בסוף** הקורס (לדוג' פרויקט או מבחן). כאשר הסטודנטים מקבלים משובים תוך כדי הלמידה, הם יכולים לעצב באופן פעיל את המשכה וניתנת להם הזדמנות להתנסות בדרכי פתרון או חשיבה שונים. זאת בניגוד להערכה המסכמת שמהווה מבט לאחור על הלמידה לאחר שהסתיימה. הערכה מעצבת מקדמת: השתתפות פעילה, שאלות שאלות, חשיבה ביקורתית, עיצוב עצמאי של הלמידה. אינה מחייבת תוספת זמן משמעותית לבדיקת תוצרים. ניתן להכין מחוון, לשלב הערכת עמיתים, לתת משוב כיתתי כללי על נקודות ספציפיות או להיעזר בשאלונים שמספקים משוב מיידי.

הערכה מעצבת תומכת ב:

- יצירת תמונת מצב מעודכנת של התקדמות בלמידה.
- זכירת התוכן הלימודי.
- העמקת תהליך הלמידה.

דוגמאות לתוצרי הערכה מעצבת:

- שאלוני רענון בתחילת מפגש
- אינטראקציות בפורום הקורס
- הגשת תרגילים/ מטלות בית
- מטלות / חידונים דיגיטליים עם פתרון מובנה - ניתן להשתמש במערכת ממוחשבת למשוב מיידי ומאפשרת התנסות חוזרת בשאלות.
- הקלטה עצמית קצרה של קבוצת לומדים שבו הם מחווים דעה, מעריכים תוצר, מנמקים תשובה
- השתתפות מונחית בפורום מקוון.
- הגשת תוצר: הפקת סרטון/ פודקאסט/ הדפסת תלת-ממד/תכנות רובוטים וכו'